

UZASADNIENIE

Powód (...) Bank (...) S.A. w W., skierował pozew przeciwko pozwanym M. P. i C. K., domagając się wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, zasądzającym od pozwanych solidarnie sumę 3239,18 złotych wraz z umownymi odsetkami.

W lakonicznym uzasadnieniu powód wskazał, iż pozwana C. K. i M. P. (1) zawarły z powodem umowę o rachunek (...), który została wypowiedziana. Dalej powód twierdzi, iż wystawiony został wyciąg z ksiąg bankowych stwierdzający stan zadłużenia.

Wobec niedopuszczalności wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, Sąd wydał zarządzenie w dniu 30 grudnia 2016 r. o skierował sprawę na rozprawę, zobowiązując powoda do udowodnienia swych twierdzeń wszelkimi dowodami, pod rygorem utraty prawa do zgłaszania wniosków dowodowych po upływie 14 dni.

Pomimo upływu terminu powód nie przedłożył żadnych dowodów, ograniczając się do złożenia (w piśmie z dnia 30 grudnia 2016 r.) wyłącznie pełnomocnictwa oraz wniosku o przedłużenie terminu do złożenia dokumentów. Co prawda we wniosku tym zaznaczył, iż że składa odpis umowy, niemniej wbrew tym twierdzeniom nie został ten dokument dołączony do akt.

W odpowiedzi na pozew (pismo z dnia 26 stycznia 2017) pozwana C. K. podkreśliła iż nie ma środków na spłatę zadłużenia.

Na rozprawie w dniu 7 lutego 2017 r. pozwana C. K., działająca także jako pełnomocnik swojej matki M. P. (1), wniosła o oddalenie powództwa jako niewykazanego, zaznaczając iż nie wie w jaki sposób naliczono należność.

Sąd zważył, co następuje:

Sąd wydając wyrok oddalający powództwo oparł się na dwóch zasadniczych kwestiach.

Po pierwsze, w sprawie wytoczonej przeciwko konsumentowi niedopuszczalne jest wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym w oparciu o przepisy kodeksu postępowania cywilnego (art. 484¹ kpc i nast.), na podstawie wyciągu z ksiąg bankowych, ponieważ przepisy te pozostają w sprzeczności z art. 76 Konstytucji RP oraz z prawem Unii Europejskiej w zakresie ochrony praw konsumenta.

Po drugie, wyciąg z ksiąg bankowych, w ramach relacji między powodem a pozwanym (w relacji konsumentkiej) nie spełnia wymogu udowodnienia twierdzeń opisanych w pozwie, zgodnie z treścią art. 6 kc.

Powód wytaczając powództwo złożył wniosek o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym na podstawie wyciągu z ksiąg bankowych. Wyciąg ten został prawidłowo wystawiony, z prawidłowo dołączonym wezwaniem do zapłaty.

Zgodnie z treścią art. 485 § 3 kpc sąd może wydać nakaz zapłaty, jeżeli bank dochodzi roszczenia na podstawie wyciągu z ksiąg bankowych podpisanego przez osoby upoważnione do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych banku i opatrzonego pieczęcią banku oraz dowodu doręczenia dłużnikowi pisemnego wezwania do zapłaty

Postępowanie nakazowe opiera się na założeniu, że podstawa faktyczna roszczenia powoda została w całości udowodniona za pomocą dołączonych do pozwu dokumentów (wskazanych w art. 485 kpc), także wyciągu z ksiąg bankowych¹. Zwięźle i trafnie ujął to zagadnienie Sąd Apelacyjny w Warszawie stwierdzając iż „Istnienie tych podstaw

(z art. 485 kpc) na tyle uprawdopodobnia zasadność powództwa, że z woli ustawodawcy nakłada na sąd obowiązek wydania nakazu zapłaty, bez dalszego merytorycznego badania zasadności powództwa.”².

A zatem ocena prawidłowości sporządzenia wyciągu z ksiąg bankowych, jest decydująca do wydania nakazu zapłaty. Jak konsekwentnie podkreśla się w orzecznictwie, w postępowaniu nakazowym, kwestia prawidłowości wystawienia wyciągu jest badana przez sąd z urzędu. Przy czym w pierwszej fazie tego postępowania (przed wydaniem nakazu zapłaty) ocena zasadności dochodzonego roszczenia jest ograniczona do prawidłowości wyciągu z ksiąg bankowych. Dopiero w tzw. drugiej fazie postępowania, wywołanego wniesieniem zarzutów od nakazu zapłaty, dłużnik bankowy może podnosić zarówno zarzuty będące środkiem obrony przeciwko bankowi.

Uproszczony sposób dochodzenia roszczeń w ramach postępowania nakazowego pozwala zatem powodowi zawęzić materiał dowodowy do swoistego minimum, bez potrzeby udowodnienia rzeczywistych podstaw istniejącego roszczenia. Złożenie wyciągu z ksiąg bankowych, staje się więc wystarczającą podstawą do wydania decyzji sądu (nakazu zapłaty), potwierdzającej roszczenie powoda wobec pozwanego.

Szybkość oraz sprawność postępowania nakazowego (a w jego wyniku łatwość uzyskania tytułu egzekucyjnego), w ramach którego dochodzi się roszczeń np. bankowych, jest wartością szczególnie podkreślaną w praktyce orzeczniczej, akceptowaną także przez Trybunał (...). Sala sądowa nie traci przy tym z pola widzenia konsekwencji, jakie wynikają z owej sprawności, mianowicie z faktu, iż wartość tę osiąga się kosztem „ochrony prawnej przysługującej pozwanemu.”⁴. Mało tego, konstruuje się nawet niekorzystne oceny kierowane wobec pozwanych, mogących podjąć działania obronne, a w ten sposób, cytując jedno z orzeczeń Sądu Apelacyjnego „cel ten [sprawność postępowania] nie zostanie osiągnięty, jeżeli pozwany będzie mógł przewlekać proces, podnosząc zarzut potrącenia dokonanego w dowolnej formie oraz wnioski dowodowe na poparcie faktów uzasadniających prawdziwość tego zarzutu”⁵.

Sąd w niniejszej sprawie, nie zamierza jednak kwestionować, co do zasady, przydatności postępowania nakazowego, gdyż ma świadomość jego praktycznych walorów dla obrotu prawnego. Zresztą zalety tego postępowania potwierdza wspomniane wyżej orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego, który w swym uzasadnieniu, przy okazji rozważań o zgodności art. 493 § 3 kpc z Konstytucją RP, podkreślił, iż postępowanie to nie narusza zasady sprawiedliwości proceduralnej i „...ma na celu stworzenie jednolitej procedury, przeznaczonej do szybkiej realizacji roszczeń wynikających z dokumentu o wysokim stopniu pewności. Przewlekłości postępowania nakazowego ma przeciwdziałać sformalizowanie jego drugiej fazy przez ograniczenie procesowych środków obrony pozwanego i możliwości modyfikacji pozwu”⁶.

Bez wątpienia uwagi Trybunału Konstytucyjnego można odnieść do całości reguł rządzących postępowaniem nakazowym. Trzeba jednak pamiętać, iż rozważania Trybunału Konstytucyjnego podjęte zostały w związku z oceną jednego tylko przepisu, art. 493 § 3 kpc w relacji do norm art. 21 ust. 1, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 64 i art. 77 ust. 2. Konstytucji RP. Poza przedmiotem oceny Trybunału Konstytucyjnego pozostawała jednak relacja do art. 76 Konstytucji RP, którego norma wyznacza zakres ochrony konsumentów. Zdaniem Sądu, wzięcie pod uwagę przestrzeni praw konsumentów przy ocenie przydatności reguł rządzących postępowaniem nakazowym, diametralnie zmienia tę sytuację, która wypadnie na niekorzyść ich stosowania (przepisów o postępowaniu nakazowym) w stosunkach konsumenckich.

Przede wszystkim warto przywołać treść normy art. 76 Konstytucji RP - władze publiczne chronią konsumentów, użytkowników i najemców przed działaniami zagrażającymi ich zdrowiu, prywatności i bezpieczeństwu oraz przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi. Zakres tej ochrony określa ustawa.

Dla Sądu w niniejszej sprawie, istotną częścią tej normy jest jej wypowiedź, iż władze publiczne chronią konsumentów... przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi.

Polski ustawodawca regulując przestrzeń praw konsumentów realizuje treści z powołanej wyżej normy art. 76 Konstytucji RP, czyniąc to w różnych aktach prawnych, między innymi w kodeksie cywilnym, w ustawie o kredycie konsumenckim⁷, czy w końcu w ustawie o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym⁸. Zapisy tych

ustaw są jednocześnie częścią europejskiego systemu ochrony konsumenta w ramach Unii (...). Ocena przepisów regulujących postępowanie nakazowe w sprawach konsumenckich musi więc uwzględniać całą przestrzeń ochrony praw konsumentów, a więc norm konstytucyjnych, przepisów prawa krajowego oraz ustawodawstwa unijnego. W tym ostatnim zakresie niezbędne jest wzięcie pod uwagę postanowień Dyrektywy 93/13, zwłaszcza jej art. 6, który określa, iż państwa członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków. Jak również to, iż państwa członkowskie podejmą niezbędne kroki do zapewnienia, iż konsument nie utraci ochrony przyznanej mu na mocy niniejszej dyrektywy, poprzez wybór prawa państwa trzeciego jako prawa obowiązującego w stosunku do danej umowy, jeśli ta ostatnia pozostaje w ścisłym związku z terytorium państw członkowskich.

W niniejszej sprawie potrzeba refleksji prawnej nad przepisami postępowania nakazowego w relacji do prawa unijnego pojawiła się w związku z faktem, iż powód dochodzi roszczeń wynikających z umowy o kredyt konsumencki, stosując wzorce umowne, zawierające warunki które nie są indywidualnie negocjowane. Co prawda Sąd nie dysponuje dokumentem kredytu ale kwestia ta jest poza wszelką wątpliwością.

Z uwagi więc na fakt, iż udzielanie kredytów konsumentom jest uregulowane w ramach przepisów prawa krajowego oraz prawa unijnego można stwierdzić, iż niniejsza sprawa jest sprawą unijną¹⁰. Bez znaczenia przy tym, dla oceny sprawy unijnej pozostaje to, iż powód dochodzi roszczeń bezpośrednio na podstawie wyciągu z ksiąg bankowych, pozostawiając niejako na drugim planie, niewidoczny wprost stosunek prawny wynikający z umowy kredytu konsumenckiego.

Skoro niniejsza sprawa jest sprawą unijną, Sąd musi uwzględniać przy stosowaniu prawa polskiego także jego zgodność z prawem unijnym, nie może przy tym pominąć dużego dorobku orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zwane dalej TS), zwłaszcza, że sądy krajowe mają obowiązek respektować utrwaloną linię orzeczniczą (...), pod rygorem odpowiedzialności odszkodowawczej¹².

Punktem wyjścia dalszych rozważań będzie zapis art. 76 Konstytucji RP. Ustawodawca obowiązek wskazany w tej normie realizuje np. poprzez przepisy wyrażone w art. 385¹ kc i nast., przykładowo wymieniając niedozwolone klauzule umowne (art. 385³ kc). Innym rozwiązaniem jest określenie w ustawie o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym takich praktyk rynkowych, które naruszają interesy konsumentów, ustanawiając jednocześnie sankcje za ich praktykowanie, np. art. 5 opisuje konkretne zakazane praktyki dotyczące wprowadzenia konsumenta w błąd. W końcu, wielce istotne są warunki informacyjne, o których mowa w ustawie o kredycie konsumenckim, a które to ustawodawca narzucił przedsiębiorcy po to by chronić tego pierwszego przy podjęciu decyzji o zaciągnięciu kredytu konsumenckiego przed nieuczciwymi praktykami udzielających takiego kredytu, np. ukrywającego rzeczywiste koszty kredytu konsumenckiego. Na marginesie należy podnieść, iż wielość niedozwolonych postawień umownych dotyczy także praktyki bankowej stosowanej przez powoda¹³.

Jak widać, polski ustawodawca wypełnił przestrzeń normatywną szeregiem rozwiązań prawnych, które mają stać na straży i chronić konsumentów przed naruszeniami przedsiębiorców. Okazuje się jednak, cytując za uzasadnieniem wyroku Trybunału Konstytucyjnego tym razem z dnia 14 kwietnia 2015 r.14 iż „rzeczywistość normatywna nie zawsze przesądza definitywnie o istniejącej praktyce obrotu, może ona więc odbiegać od przedstawionych wyżej powinności banków i innych instytucji finansowych wobec klientów tych instytucji, zwłaszcza w obrocie konsumenckim”.

W świetle tego co wyżej przedstawiono pojawiła się więc sytuacja, kiedy z jednej strony wprowadzone zostało ustawodawstwo mające chronić szeroko rozumiane prawa konsumentów, a z drugiej strony normy te często nie są przestrzegane i nadal pojawia się w praktyce wiele nowych przykładów na ich obejście, najczęściej poprzez wprowadzanie do umów niekorzystnych (nieuczciwych) dla konsumenta klauzul¹⁵. W tym kontekście należy więc ocenić przydatność stosowania przepisów o postępowaniu nakazowym, zwłaszcza prowadzonym na podstawie wyciągu z ksiąg bankowych w stosunkach konsumenckich. Sytuacja jest tym bardziej niekorzystna dla strony powodowej i wniosku o wydanie nakazu zapłaty na podstawie wyciągu z ksiąg bankowych, gdyż sam wyciąg nie

może być uznany za jakikolwiek wiarygodny dowód, prowadzący do wykazania roszczenia. Szczegółowo to uzasadnił Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniach kilku wyroków, zwłaszcza dotyczącego wyciągu z ksiąg rachunkowych Funduszy Inwestycyjnych Mianowicie w orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 lipca 2011 r.¹⁶, między innymi można przeczytać, iż przyznanie mocy prawnej dokumentu urzędowego wyciągom z ksiąg rachunkowych jest „rażącym osłabieniem pozycji procesowej konsumenta, który w wypadku przedłożenia sądowi przez przeciwnika procesowego wyciągu z ksiąg rachunkowych funduszu, chcąc uzyskać oddalenie pozwu, jest zmuszony udowodnić nieprawdziwość treści takiego dokumentu, wbrew ogólnym zasadom ciężaru dowodu”¹⁷. Dlatego też zapis dotyczący możliwości dochodzenia roszczenia na podstawie wyciągu z ksiąg bankowych budzi istotną wątpliwość. Podobne zarzuty można znaleźć w cytowanym wyżej orzeczeniu TK z 2015 r.

Jak wspomniano wcześniej, pierwsza faza postępowania nakazowego zamyka się w ocenie prawidłowości wypełnienia przedstawionego sądowi weksla, bez potrzeby przedkładania dokumentu uzasadniającego istnienie stosunku podstawowego. Jeszcze raz stanowczo trzeba podkreślić, iż przy wydaniu nakazu zapłaty żadne inne okoliczności nie muszą być brane pod uwagę, gdyż jak przyjmuje się w orzecznictwie, to wierzyciel dokonuje wyboru, na podstawie którego stosunku prawnego dochodzi swojej wiarygodności, a więc czy w oparciu o wyciąg z ksiąg bankowych czy na podstawie zobowiązania wynikającego ze stosunku podstawowego, i w tych granicach samodzielnie określa przestrzeń swojej inicjatywy dowodowej¹⁸.

Mamy więc w ustawodawstwie sytuację, w którym z jednej strony przewidziano instrumenty pozwalające chronić konsumenta przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi (także przed nieuczciwymi warunkami umów), a z drugiej strony funkcjonuje procedura dochodzenia roszczeń, która pozwala na znaczne osłabienie w praktyce obrotu konsumenckiego stosowanie instrumentów chroniących konsumenta (badanie umów pod kątem nieuczciwych klauzul umownych). Wszak, Sąd ograniczając się do oceny prawidłowości wystawienia sporządzenia wyciągu bankowego, mając do dyspozycji wyłącznie prawidłowo wypełniony dokument, tak jak to ma miejsce w niniejszej sprawie, nie musi badać czy umowa kredytu konsumenckiego zawiera niedozwolone klauzule, czy wykonano obowiązki informacyjne ciążyące na udzielającym kredyt itp. Skoro dokument został prawidłowo wystawiony, tym samym nie ma podstaw do odmowy wydania nakazu zapłaty. Przepisy o postępowaniu nakazowym nie wykluczają przecież możliwości wydania nakazu zapłaty w sprawach konsumenckich.

Wobec powyższego należy przyjąć, iż przepisy o postępowaniu nakazowym w art. 485 kpc i nast. stanowią wyraźny wyłom w systemie ochrony konsumenta przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi, o których mowa w art. 76 Konstytucji RP.

Mamy zatem wyraźnie do czynienia z kolizją przepisów o postępowaniu nakazowym a systemem ochrony praw konsumenta (w najszerszym tego słowa znaczeniu – w płaszczyźnie prawa krajowego i unijnego).

W ocenie Sądu do rozstrzygnięcia tej kolizji z pomocą przychodzi bogate orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości, które wielokrotnie stawało przed podobnymi dylematami.

Przede wszystkim należy stwierdzić, iż orzecznictwo TS wypracowało niekwestionowane standardy w zakresie ochrony praw konsumenta, zwłaszcza w sytuacjach sporów zawisłych przed sądami krajowymi. Co prawda to przepisy prawa krajowego wyznaczają reguły postępowania (przepisy procesowe), na podstawie których realizuje się ochronę praw konsumenta, zgodnie z zasadą autonomii proceduralnej państw członkowskich¹⁹, niemniej to właśnie orzecznictwo TS, ograniczając tę zasadę, wypracowało tzw. zasadę ekwiwalentności, polegającą na tym, cytując jedno z orzeczeń TS „W braku harmonizacji środków proceduralnych, jakie przysługiwałyby stowarzyszeniom konsumentów... ustanowienie takich środków należy do wewnętrznego porządku prawnego państw członkowskich na mocy zasady ich autonomii proceduralnej, jednak pod warunkiem, że nie są mniej korzystne niż środki w przypadku podobnych spraw o charakterze krajowym...”²⁰. Obok wspomnianej reguły, istotnego znaczenia nabiera także zasada skuteczności, polegająca na tym, iż przepisy prawa krajowego nie mogą uniemożliwiać lub czynić nadmiernie utrudnionym wykonywanie praw przyznanych konsumentom w prawie unijnym²¹.

Realizując powyższe zasady, TS w innym z orzeczeń²² stwierdził, iż „Ustanowiony w Dyrektywie 93/13 system ochrony opiera się na założeniu, że konsument jest stroną słabszą niż przedsiębiorca, zarówno pod względem możliwości negocjowania, jak i ze względu na stopień poinformowania, w związku z tym godzi się on na warunki umowy zreagowane wcześniej przez przedsiębiorcę, nie mając wpływu na ich treść”²³. Jak dalej wskazuje TS „cel art. 6 dyrektywy 93/13 nie mógłby zostać osiągnięty, gdyby konsumenci mieli obowiązek samodzielnego powołania się na nieuczciwy charakter takich warunków, i iż skuteczna ochrona konsumenta może zostać osiągnięta jedynie wtedy, gdy sąd krajowy będzie miał kompetencje do oceniania tych warunków z urzędu”²⁴. W kolejnych wyrokach TS rozwijał swoją linię orzeczniczą, umacniając ochronę konsumentką. Ważnym przykładem z punktu widzenia niniejszej sprawy jest powszechnie cytowany wyrok z dnia 4 czerwca 2006 r. w sprawie P. G., w którym TS rozszerzył uprawnienia sądów krajowych do działania z urzędu także w sytuacjach, kiedy przepisy wewnętrzne wyłączają w tym zakresie swobodę sądu.

Najbardziej jednak interesującymi orzeczeniami, a przy tym wielce przydatnymi dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, będą wyroki TS z dnia 14 czerwca 2012 r.²⁶ oraz wyrok z 18 lutego 2016 r.²⁷ 2016 r.. W pierwszym z nich TS uznał, iż „Dyrektywę 93/13 ..należy interpretować w ten sposób, że zakazuje ona prawa krajowego,...., które nie przewiduje kompetencji sądu, do którego wniesiony został pozew o wydanie nakazu zapłaty, do oceny z urzędu, in limine litis lub na każdym innym etapie postępowania, mimo istnienia podstawy faktycznej i prawnej, nieuczciwości postanowienia umownego dotyczącego odsetek za opóźnienie zawartego w umowie konsumenckiej w przypadku braku wniesienia sprzeciwu przez konsumenta”²⁸. TS uznał za ułatwienie (swoisty przywilej procesowy) w dochodzeniu przez przedsiębiorcę swoich roszczeń poprzez możliwość ograniczenia podstawy faktycznej powództwa, a z drugiej strony zauważył, iż obowiązek wniesienia sprzeciwu przez pozwanego konsumenta (w sprawach powyżej 900 euro za pośrednictwem profesjonalnego pełnomocnika), rodzi wysoki stopień ryzyka, że konsument nie wniesie sprzeciwu w ustawowym terminie, co może doprowadzić do pozbawienia konsumenta ochrony w postępowaniu sądowym przyznanej przez Dyrektywę 93/13, co naruszałoby to zasadę efektywności²⁹. Podobnie wypowiedział się TS w sprawie z 18 lutego 2016 r., potwierdzając stanowisko wyrażone w cytowanym wyżej wyroku.

Przenosząc powyższe ustalenia TS na grunt niniejszej sprawy, nie sposób nie dostrzec istotnej analogii do sytuacji, jaka zaistniała między tymi postępowaniami. Co prawda, Sąd ma możliwość odmowy wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, lecz formalnie rzecz ujmując, tylko w sytuacji kiedy nie pojawi się któraś z okoliczności określonych w art. 485 kpc w zw. z art. 486 kpc, co też praktyka sądowa stara się przestrzegać. Innymi słowy, w niniejszym postępowaniu powód składając wniosek o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, przedkładając prawidłowy wyciąg z ksiąg bankowych, mógł oczekiwać, iż Sąd nie podejmie działań w kierunku ustalenia, czy wobec konsumenta pożyczkodawca nie dopuścił się nieuczciwych praktyk handlowych.

Tak ukształtowana procedura cywilna w zakresie postępowania nakazowego prowadzonego na podstawie prawidłowo wyciągu z ksiąg bankowych bez wątplenia narusza art. 6 Dyrektywy 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach (...). A skoro tak, to kierując się zasadą pierwszeństwa³¹, wyznaczającą pierwszeństwo prawa unijnego nad prawem krajowym³², Sąd nie zastosował przepisów o postępowaniu nakazowym określonych w art. 484¹ kpc i nast., wykluczając je z procesu decyzyjnego. Jednocześnie Sąd nie przyjął za podstawę prawną, którąś z norm Dyrektywy, gdyż ta ostatnia stała się tylko wzorcem, wedle którego Sąd dokonał oceny prawa krajowego. Obowiązkiem sądu krajowego nie było jednak tylko wykluczenie (odmowa stosowania) norm prawa krajowego pozostającego w kolizji z normami unijnymi, Sąd bowiem realizował także obowiązek podjęcia aktywnych działań w kierunku wyznaczenia norm prawa wewnętrznego wstępującego w miejsce norm, których zastosowania Sąd odmówił. Należy przy tym podkreślić, iż cytując za wyrokiem TS w sprawie S., że „...efektywność prawa unijnego byłaby zagrożona, a fundamenty, na których opiera się UE, zakwestionowane, gdyby państwa członkowskie mogły jednostronnie ustanawiać i stosować przepisy niedające się pogodzić z prawem unijnym”³³. Dlatego też Sąd, mając na uwadze powyższe, odmawiając stosowania przepisów prawa krajowego w części dotyczącej postępowania nakazowego, skierował sprawę na podstawie przepisów ogólnych procedury cywilnej do postępowania

zwykłego, w toku którego strona powodowa nie mogła w sporze z pozwanym konsumentem skorzystać z przywilejów wynikających z przepisów o postępowaniu nakazowym.

Przechodząc do drugiego wątku prawnego niniejszej sprawy, należy przypomnieć iż powodowy bank wytaczając powództwo przedłożył wyciąg z ksiąg bankowych prawidłowo wystawiony. Nie oznacza to jednak, iż powodowie wykazali, że pozwany zaciągnął ważne zobowiązanie bankowe z kredytu konsumenckiego. Jak bowiem wspomniano wyciąg z ksiąg bankowych stanowi dokument prywatny, który stanowi co najwyżej dowód tego, że powód go wystawił, nic więcej. Wynika to z utrwalonego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego powołanego wyżej. Roszczenie powoda nawet nie zostało więc uprawdopodobnione w wiarygodnym stopniu.

Przewodniczący zarządzeniem z dnia 30 grudnia 2016 r., uznając iż wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym jest niedopuszczalne, skierował sprawę do postępowania zwykłego - na rozprawę, zobowiązując jednocześnie pełn. powoda aby złożył wszelkie wnioski dowodowe dla wykazania swych twierdzeń. Pomimo zobowiązania powód nie przedstawił żadnego dowodu potwierdzającego, iż dochodzone roszczenie jest wiarygodne.

W tym stanie rzeczy skoro strona pozwana zakwestionowała sposób rozliczenia należności, zaś Sąd nie mając sposobności dowiedzenia się o treści zobowiązania, a tym bardziej o sposobie dokonanego przez powoda rozliczenia, nadto ustalenia treści umowy pod kątem nieuczciwych warunków, bądź też zachowania obowiązków informacyjnych wynikających z ustawy o kredycie konsumenckim, musiał uznać iż roszczenie strony powodowej nie może być uznane jako za wykazane. Sąd kierował się przy tym stanowczym i konsekwentnym stanowiskiem Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, nie tracąc przy tym z pola widzenia wielość wpisów dotyczących strony powodowej w rejestrze niedozwolonych klauzul umownych³⁴.

Aby nakreślić w sposób jasny sytuację procesową niniejszej sprawy należy jeszcze raz odwołać się do utrwalonego orzecznictwa TS. Jest to o tyle konieczne, gdyż z orzeczeń tych można odkodować zakres obowiązków procesowych w postępowaniu sądowym. Jak wskazano wyżej aktywność TS eksponowana poprzez swoje orzecznictwo, kształtowała kompetencje sądów krajowych w coraz to szerszy sposób, po to by zapewnić skuteczność osiągnięcia celów Dyrektywy (...). Między innymi cele te zakładają, iż istnieje nierównowaga pomiędzy konsumentem a przedsiębiorcą, która ma swoje podstawy w ekonomicznej i psychologicznej sytuacji tego ostatniego³⁶. Jak dalej podkreśla TS, w relacjach konsumenckich istnieje realna obawa co do tego, że konsument nie powoła się na przepis prawa, który ma w swym założeniu chronić go, albo z powodu braku świadomości prawnej konsumenta³⁷, albo z powodu zbyt wysokich dla niego kosztów postępowania³⁸.

Dostrzegając wspomnianą nierównowagę w relacjach między konsumentem a przedsiębiorcą, TS doszedł do wniosku, iż stawałaby się ona (nierównowaga) jeszcze bardziej pogłębiona, gdyby pozostawić konsumentów z obowiązkiem samodzielnego powoływania się na nieuczciwy charakter warunków umów. Dlatego też TS przystąpił do kreowania kompetencji sądu krajowego w ustalaniu nieuczciwych warunków umów. Nie chodziło przy tym o aktywność sądu krajowego ograniczoną wyłącznie do samego rozstrzygnięcia w przedmiecie stwierdzenia nieuczciwych warunków umowy, ale na przerzuceniu na sąd krajowy obowiązku nakreślenia powodowi przestrzeni wymagającej wykazania i umożliwienia ustalenia nieuczciwych warunków, i to niezależnie czy konsument podniósł zarzut, czy był aktywny w toku procesu, a nawet wtedy gdy przepisy prawa ograniczają w tym zakresie swobodę sądu³⁹. W tym celu Sąd zobowiązał stronę powodową do składania wszelkich wniosków dowodowych, realizując jednocześnie zasadę kontrydiktoryjności. Strona powodowa wiedząc, iż Sąd nie wydał nakazu zapłaty, kierując sprawę do postępowania na zasadach ogólnych, mając także wiedzę co do chociażby utrwalonej linii orzeczniczej (...), nie skierowała swojej inicjatywy dowodowej na właściwe tory.

Strona powodowa nie przedłożyła więc żadnych dowodów popierających jej twierdzenia, tym samym Sąd nie miał żadnej możliwości oceny na ile roszczenie powoda jest zasadne i legalne.

Zgodnie z treścią art. 6 kc ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Skoro Sąd ustalił nieważność zobowiązania wekslowego, tym samym spór został przerzucony na płaszczyznę tzw. stosunku podstawowego, czyli umowy pożyczki. Zakres tego co miałyby być wykazane wyznacza stosunek podstawowy

więc umowa pożyczki i jej treść. Powód, pomimo zobowiązania Sądu, który powziął istotną wątpliwość co do zasadności dochodzonego roszczenia, nie przedłożył żadnego dokumentu potwierdzającego legalności dochodzonego roszczenia.

Powód jako przegrywający proces ponosi jego koszty postępowania, zgodnie z treścią art. 98 kpc.

SSR Rafał Cebula

ZARZĄDZENIE

Odpis uzasadnienia doręczyć pełn. powoda adw. B..

K.. 14 dni.

1 Por. uzasadnienie **uchwały Sądu Najwyższego z dnia 28 lipca 1993 r., sygn. III CZP 99/93**, w której Sąd wyjaśnia zakres tego co wymaga udowodnienia w związku z przedłożeniem dokumentów wymienionych w art. 485 kpc.

2 Uzasadnienie **wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 25 marca 2013 r., sygn. VI ACa 1278/12.**

3 Por. Trybunał Konstytucyjny w jednym ze swych wyroków (**wyrok z dnia 9 stycznia 2006 r., sygn. SK 55/04**) przy okazji oceniania zgodności art. 493 § 3 kpc z Konstytucją RP, stwierdzając w uzasadnieniu, iż postępowanie nakazowe „Przyczynia się tym samym do przyspieszenia postępowania nakazowego, które zmierza do szybkiego zaspokojenia niekwestionowanych roszczeń”.

4 Por. uzasadnienie **wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14 lutego 2013 r., sygn. I ACa 1158/12.**

5 Por. uzasadnienie **wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14 lutego 2013 r., sygn. I ACa 1158/12.**

6 Uzasadnienie **wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 9 stycznia 2006 r., sygn. SK 55/04.**

7 Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. kredycie konsumenckim Dz.U.2016.1528 j.t.

8 Ustawa z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym Dz.U.2016.3 j.t.

9 Nastąpiło to poprzez implementację Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. U. UE L z dnia 21 kwietnia 1993 r. ze zm. Dz.U.U.E.L.2011.304.64 art. 32); Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/we z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylająca Dyrektywę Rady 87/102/EWG (dz. u. ue l z dnia 22 maja 2008 r.); Dyrektywa 2005/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 maja 2005 r. dotycząca nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów na rynku wewnętrznym oraz zmieniająca Dyrektywę Rady 84/450/EWG, Dyrektywy 97/7/WE, 98/27/WE i (...) Parlamentu Europejskiego i Rady oraz rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz. U. UE L z dnia 11 czerwca 2005 r.).

10 Por. uzasadnienie **wyrok TS z dnia 21 grudnia 2011 r., sygn. C-495/10, C. hospitalier universitaire de B. v. T. D..**

11 Por. uzasadnienie **Wyrok TS z dnia 28 lipca 2016 r., sygn. C-168/15, Milena Tomášová v. P. s. r. o.**

12 Por. ibidem, oraz **uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2016 r., sygn. akt V CNP 61/15.**

13 Rejestr niedozwolonych klauzul umownych prowadzonych przez UOKiK: numer wpisu (...), 6120, (...), (...), (...), 28,29,30,31,32,33. (...), (...).

14 Por. uzasadnienie **wyroku TK z dnia 14 kwietnia 2015 r., sygn. P 45/12.**

15 Dobrym przykładem jest rejestr klauzul niedozwolonych (abuzywnych) prowadzony przez UOKiK, w którym przedstawiono setki zakazanych praktyk stosowanych wcześniej w obrocie konsumenckim www.uokik.gov.pl.

16 Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 lipca 2011 r. sygn. akt P 1/10.

17 stanowisko to zresztą można było dostrzec także przed orzeczeniem TK, przykładem jest choćby uzasadnienie uchwały Sądu najwyższego z 7 października 2009 r., w sprawie o sygn. akt III CZP 65/09, publ. OSNC nr 4/2010, poz. 51.

18 Por. **wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2015 r., I CSK 133/14; Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2014 r., V CSK 376/13**, w których podkreślany jest wybór leżący po stronie powoda (wierzyciela) co do tego, czy dochodzi roszczeń z weksla czy ze stosunku podstawowego, umowy.

19 Por. uzasadnienie **wyroku TS z dnia 5 grudnia 2013 r., C-413/12** oraz **wyroki TS z dnia 14 marca 2013 r. w sprawie C-415/11 Mohamed Aziz v. C. d'E. de C., T. i M. (C.)**, a oraz **z dnia 18 kwietnia 2013 r. w sprawie C-565/11 Mariana Irimie v. A. F. Publice S., A. F. pentru M..**

20 Por. **wyrok TS z dnia 5 grudnia 2013 r. C-413/12 A. de C. I. de C. v. L. S. España SL.**

21 Por. **wyrok TS z dnia 5 grudnia 2013 r. C-413/12 A. de C. I. de C. y L. S. España SL.**

22 **Wyrok z 27 czerwca 2000 r. w połączonych sprawach C-240/98 do C-244/98) (...)** SA c. R. M. Q.; (...) SA c. J. S. A. P.; J. C. B.; M. B.; E. F..

23 Cytuję za E. S. Z. kontradiktoryjności i postula sprawnego postępowania cywilnego a ochrona praw konsumentów w świetle dyrektywy 93/13, publ. (...) Przegląd Sądowy marzec 2010 r., str. 12.

24 Cytuję za E. S. Z. kontradiktoryjności i postula sprawnego postępowania cywilnego a ochrona praw konsumentów w świetle dyrektywy 93/13, publ. (...) Przegląd Sądowy marzec 2010 r., str. 12.

25 Por. **wyrok TS z dnia 4 czerwca 2009 r. w sprawie C-243/08 P. Z.. v. E. G..**

26 Por. **wyrok TS z dnia 14 czerwca 2012 r., sygn. C -618/10 w sprawie B. E. de (...) SA v J. C..**

27 **Wyrok TS z dnia 18 lutego 2016 r., sygn. C-49/14 (...)** SA v. J. A. Z., M. G. Z., J. L. Z., M. C. (2) M..

28 Por. **wyrok TS z dnia 12 czerwca 2012 r., sygn. C -618/10**, patrz także komentarz do tego orzeczenia M. P. Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawach nieuczciwych praktyk rynkowych i nieuczciwych postanowień umownych w Kwartalnik Prawa Prywatnego, 2014, z. 3, str. 705.

29 **wyrok TS z dnia 12 czerwca 2012 r., sygn. C -618/10** oraz M. P. Orzecznictwo Trybunałustr. 707

30 (Dz.u.ue l z dnia 21 kwietnia 1993 r.ze zm. Dz.U.U.E.L.2011.304.64).

31 Por. uzasadnienie **wyroku TS z dnia 9 marca 1978, 106/77 A. delle F. dello S. v..**

32 Zasada ta została wyrażona w wielu orzeczeniach między innymi w polskiej sprawie K. F. v. Dyrektorowi Izby Skarbowej w P. – **wyrok z dnia 19 listopada 2009 r., sygn. C-314/8**: Zasada pierwszeństwa prawa wspólnotowego zobowiązuje sąd krajowy do stosowania prawa wspólnotowego i do odstąpienia od stosowania sprzecznych z nim przepisów krajowych, niezależnie od wyroku krajowego sądu konstytucyjnego, który odracza utratę mocy obowiązującej tych przepisów, uznanych za niekonstytucyjne.

33 Por. uzasadnienie **wyroku TS z dnia 9 marca 1978, 106/77 S. S.p.A.**

34

35 Podobnie TS wypowiedział się w przypadku innych przepisów prawa Unii obowiązujących w dziedzinie ochrony konsumenta np. Dyrektywy Rady 85/577/EWG z dnia 20 grudnia 1985 r. w sprawie ochrony konsumentów w odniesieniu do umów zawartych poza lokalem przedsiębiorstwa - **wyrok z dnia 17 grudnia 2009 r. M. M., C-227/08**; Dyrektywy 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 maja 1999 r. w sprawie niektórych aspektów sprzedaży towarów konsumpcyjnych i związanych z tym gwarancji - **wyrok TS z dnia 3 października 2013 r. D. H., C-32/12.**

36 Por. **wyrok TS z dnia 1 października 2015 r. (...) Bank Hungary, C-32-14.**

37 Por. **wyrok TS z dnia 4 czerwca 2015 r. F. (...) -13.**

38 Por. **wyrok TS z dnia 21 listopada 2002 r., C., C-473/00.**

39 **wyrok z 27 czerwca 2000 r. w połączonych sprawach C-240/98 do C-244/98) (...) SA c. R. M. Q.; (...) SA c. J. S. A. P.; J. C. B.; M. B.; E. F.; wyrok TS z dnia 4 czerwca 2009 r. w sprawie C-243/08 P. Z.. V.E. G..**